

Силабус курсу

Ризики фінансового шахрайства в умовах цифровізації

другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузь знань - А Освіта
спеціальність - А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
спеціалізація – А5.39 Цифрові технології
освітньо-професійна програма – Фінансова грамотність

Рік навчання: 2, Семестр: 3

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

к.е.н., доцент Довбуш Андрій Васильович

**Контактна
інформація**

a.dovbush@wunu.edu.ua, +380671515930

Опис дисципліни

Дисципліна «Ризики фінансового шахрайства в умовах цифровізації» спрямована на формування у студентів теоретичних знань і практичних навиків щодо ідентифікації ризиків фінансового шахрайства та їх використання при викладанні фінансово-економічних дисциплін. Дисципліна орієнтує на пошук новітніх методик та інструментарію протидії проявам шахрайських схем у сфері фінансових послуг.

Перевагами дисципліни є те, що вона формує уявлення не тільки про можливі форми фінансових шахрайств та методів їх протидії, а є орієнтованою на формування знань та умінь щодо фінансового моніторингу та використання основних норм нормативно-законодавчої бази щодо регламентування фінансових шахрайств в Україні: резидентів та нерезидентів.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування цілісної системи знань з практики наявних фінансових шахрайств у сфері оподаткування, кредитно-депозитної галузі, страхування, валютних операцій, операцій з фінансовими активами з метою попередження адміністративної відповідальності щодо покарання, правильної поведінки при виявленні та оперування нормативно-законодавчими нормами фінансового права у галузях та сферах фінансової системи.

Структура курсу

Години (лек./ прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/1	Тема 1. Теоретичні основи шахрайства	Студент має знати та вміти визначати сутність і теоретичні основи шахрайства у сфері фінансових послуг,	Тести, питання,

	у сфері фінансових послуг	характеризувати основні види, форми та способи його прояву, розуміти чинники виникнення фінансового шахрайства та його вплив на учасників фінансових відносин, а також застосовувати отримані знання для виявлення та запобігання шахрайським діям у сфері фінансових послуг.	задачі
4/1	Тема 2. Фінансове шахрайство у готівковому грошовому обігу	Студент має знати та вміти визначати особливості фінансового шахрайства у готівковому грошовому обігу, характеризувати основні види та способи шахрайських дій з готівкою, розуміти ризики та чинники їх виникнення, а також застосовувати знання для виявлення, запобігання та мінімізації фінансових втрат.	Тести, питання, задачі
4/2	Тема 3. Прояви фінансового шахрайства в безготівковому грошовому обігу	Студент має знати та вміти визначати особливості фінансового шахрайства у безготівковому грошовому обігу, характеризувати основні види та способи шахрайських дій із безготівковими коштами, розуміти ризики здійснення безготівкових операцій, а також застосовувати знання для виявлення, запобігання та мінімізації фінансових втрат.	Тести, питання, задачі
4/2	Тема 4. Ризики фінансового шахрайства у банківській сфері	Студент має знати та вміти визначати сутність і особливості ризиків фінансового шахрайства у банківській сфері, характеризувати основні види шахрайських ризиків та способи їх прояву, розуміти чинники виникнення таких ризиків, а також застосовувати знання для їх своєчасного виявлення, оцінювання та запобігання.	Тести, питання, задачі
4/2	Тема 5. Протидія фінансовому шахрайству у сфері функціонування фондового ринку	Студент має знати та вміти визначати сутність і особливості фінансового шахрайства на фондовому ринку, характеризувати основні його прояви та ризики, розуміти механізми протидії шахрайським діям, а також застосовувати відповідні заходи для їх виявлення, запобігання та мінімізації негативних наслідків.	Тести, питання, задачі
4/2	Тема 6. Страхове шахрайство та шляхи його усунення	Студент має знати та вміти визначати сутність і особливості страхового шахрайства, характеризувати основні види та способи його прояву, розуміти причини виникнення і наслідки страхового шахрайства, а також застосовувати знання для його виявлення, запобігання та мінімізації негативних наслідків.	Тести, питання, задачі
2/2	Тема 7. Методи індикативної оцінки шахрайства у фінансовій сфері	Студент має знати та вміти визначати сутність і особливості індикативної оцінки шахрайства у фінансовій сфері, характеризувати основні методи та показники його виявлення, розуміти принципи оцінювання рівня шахрайських ризиків, а також застосовувати відповідні методи для виявлення та оцінювання ознак фінансового шахрайства.	Тести, питання, задачі
4/2	Тема 8. Фінансовий контроль як засіб боротьби з шахрайством у сфері фінансових послуг	Студент має знати та вміти визначати сутність і роль фінансового контролю у протидії шахрайству у сфері фінансових послуг, характеризувати основні форми та методи фінансового контролю, розуміти механізми виявлення та запобігання шахрайським діям, а також застосовувати інструменти фінансового контролю для забезпечення фінансової безпеки.	Тести, питання, задачі
4/2	Тема 9. Фінансовий моніторинг та фінансова розвідка як засоби протидії шахрайству	Студент має знати та вміти визначати сутність і роль фінансового моніторингу та фінансової розвідки у протидії шахрайству, характеризувати основні механізми та інструменти їх здійснення, розуміти особливості виявлення підозрілих фінансових операцій, а також застосовувати отримані знання для виявлення, запобігання та протидії фінансовому шахрайству.	Тести, питання, задачі

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Закон України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом” від 28.11.2002 р. № 249-IV. URL:

<http://zakon2.rada.gov.ua>

2. Закон України “Про захист персональних даних” від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

3. Hilal W., Gadsden S. A., Yawney J. Financial Fraud: A Review of Anomaly Detection Techniques and Recent Advances. *Expert Syst. Appl.* 2021, 193, 116429. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2021.1164292>.

4. Ashtiani M. N., Raahemi B. Intelligent Fraud Detection in Financial Statements Using Machine Learning and Data Mining: A Systematic Literature Review. *IEEE Access* 2021, 10, p.72504–72525

5. Fayyomi M., Eleyan D., Eleyan A. A Survey Paper On Credit Card Fraud Detection Techniques. *Int. J. Adv. Res. Comput. Eng. Technol.* 2021, 3, 827–832. URL: <https://www.academia.edu/download/92975520/A-Survey-Paper-On-Credit-Card-Fraud-DetectionTechniques.pdf26>.

6. Karpoff, J.M. The future of financial fraud. *Journal of Corporate Finance.* 2021. 66, p.101694.

7. Mirtaheri M., Abu-El-Haija S., Morstatter F., Steeg G. V., Galstyan, A. Identifying and Analyzing Cryptocurrency Manipulations in Social Media. *IEEE Trans. Comput. Soc. Syst.* 2021, 8, p. 607–617.

8. Reurink, A. Financial fraud: A literature review. *Contemporary topics in finance: A collection of literature surveys.* 2022. №11. p. 79–115.

9. Shoetan, P.O., Oyewole, A.T., Okoye, C.C., Ofodile, O.C. Reviewing the role of big data analytics in financial fraud detection. *Finance & Accounting Research Journal.* 2024. № 6(3). P. 384–394.

10. Wang Y., Xu W. Leveraging deep learning with LDA-based text analytics to detect automobile insurance fraud. *Decis. Support Syst.* 2022, 105, 87–95. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.dss.2017.11.001>

11. Pohoretskyi, M., Serhieieva, D., & Toporetska, Z. Proving the event of fraud with financial resources in the banking sector: problematic issues. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice.* 2023. №1(28). С. 36–45.

12. Безділь Н., Данилюк М., Дмитришин М. Ідентифікація та мінімізація ризиків фінансового шахрайства під час прийняття управлінських рішень. *Економіка та суспільство.* 2024. № 64. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-71>

13. Близнюк, Т., Кирій,В., Голубкін, С. Фінансове шахрайство як загроза фінансової безпеки підприємства: сучасні виклики та методи протидії. *Herald of khmelnytskyi national university. economic sciences.* 2025. 338(1). С. 535-541.

14. Висоцька, І., Нагірна, О. Фінансове шахрайство банківського сектору в період дії воєнного стану. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна).* 2024. № (1). С. 12–18.

15. Годнюк, І. В., Шубенко, І. А., Вольська, А. О. Фінансове шахрайство у комерційних банках України. Шляхи боротьби у сфері безготівкових розрахунків. *Економічний простір.* 2021. №165. С.110-115.

16. Гончар Л.В., Малахова А.В., Невкипіла О.С. Фінансове шахрайство та безпека. *Інноваційна економіка.* 2021.№3-4. С. 170-174.

17. Данилюк М. О., Данилюк-Черних І. М., Мацук З. А. Протиріччя та

фінансові шахрайства в реальному секторі економіки. Бізнес Інформ. 2022. №1. С. 274–279.

18. Калюжний А.В. Шахрайство з фінансовими ресурсами. Одеса: Приста, 2022. 215 с.

19. Кириленко О. П., Русін В. М. Напрями мінімізації фінансових шахрайств у сфері публічних закупівель. Світ фінансів. 2020. № 2. С. 62–76.

20. Кізима Т. Фінансове шахрайство: теоретична концептуалізація та економічне підґрунтя. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1230>

21. Кононенко Д. Фінансове шахрайство та його особливості у роздрібному і корпоративному сегментах. 2024. Financial club. URL: <https://finclub.net/priama-mova/finansoveshakhraistvo-ta-ioho-osoblyvosti-u-rozdribnomu-i-korporatyvnomu-sehmentakh.html>

22. Нежива М.О., Мисюк В.О. Протидія шахрайству в умовах війни. Бізнес-інформ. 2023. № 1. С. 160–166.

23. Петрушка О. В., Шулюк Б. С. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті реалізації пріоритетів державної фінансової політики. Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія: Економіка. 2024. Т. 29. Вип. 3(101). С. 29-35.

24. Петрушка О.В. Корпоративне шахрайство: іманентні ознаки прояву та шляхи запобігання. Модерні фінанси: глобальні виклики і сучасні тренди. Монографія / за ред. д.е.н., проф. А. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2024. <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/52866>
<http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/52866>

25. Петрушка О.В. Ризики фінансового шахрайства в умовах цифровізації: навчально-методичні матеріали. Тернопіль: Вектор, 2025. 27 с.

26. Петрушка О.В. Ризики фінансового шахрайства в умовах цифровізації: опорний конспект лекцій. Тернопіль: Вектор, 2025. 67 с.

27. Петрушка О.В. Методичні рекомендації для виконання комплексного практичного індивідуального завдання з дисципліни «Ризики фінансового шахрайства в умовах цифровізації» для студентів денної та заочної форм навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціалізації А5.39 «Цифрові технології». Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 12 с.

28. Рубан О. Фінансове шахрайство: нові загрози та як від них захиститися. Економічна правда. 2025. URL: <https://epravda.com.ua/finances/finansove-shahraystvo-novi-zagrozi-ta-yak-vid-nihzahistitsya-805222/>

29. Рябчук О.Г., Твердун С.О. Форензик як інструмент протидії економічним злочинам та фінансовому шахрайству на підприємстві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2021. Вип. 40. С. 77–82.

30. Стецюк, О., Чубай, В. Способи запобігання та виявлення фінансового шахрайства на підприємстві. Молодий вчений. 2023. № 3 (115), 120-127.

31. Стецюк, О., Чубай, В. Шахрайство на підприємствах: види, критерії ідентифікації та причини виникнення. Економіка та суспільство. 2023. Вип. (47). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-95>

32. Шахрайство на підприємстві: причини та наслідки, виявлення та протидія. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA012486#:~:text

33. Шикун В., Булик Д. Фінансове шахрайство на підприємствах та методи його запобігання. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. № 1. С. 70–79.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Ризики фінансового шахрайства в умовах цифровізації» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
20 %	20 %	20%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Самостійна робота	Екзамен
Оцінюється як середнє арифметичне з оцінок, отриманих по 1-9 темах	Модульна контрольна робота по 1-9 темах Теоретичні питання (2 питання по макс. 25 балів) Тестові завдання (10 тестів по 5 балів за тест) – макс. 50 балів	Підготовка презентації – макс. 60 балів. Захист презентації – макс. 40 балів	25 тестів по 2 бали – макс. 50 балів. Теоретичне питання (2 питання по макс. 25 балів) – макс. 50 балів

Поточне опитування під час заняття оцінюється як середнє арифметичне з оцінок, отриманих по 1-9 темах.

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Модульна робота – види контролю, при яких засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Підсумкова модульна контрольна робота по 1-9 темах складається із:

тестів: 10 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 5 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів.

теоретичного питання: 2 теоретичних питання, за відповідь на кожне питання, студент може отримати від 0 до 25 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів .

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Самостійна робота:

Підготовка презентації – макс. 60 балів. Захист презентації – макс. 40 балів.

Екзамен – вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 25 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 2 бали, що в підсумку дає максимально 50 балів;

2 бали – на тест надано правильну відповідь.

теоретичного (проблемного) питання: 2 теоретичних питання, за відповідь на яке студент може отримати від 0 до 25 балів за кожне.

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає,

недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)